

U SARAJEVU ZAVRŠENA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O ZLOČINIMA NAD JEVREJIMA

Ko nije doživio logor, ne može zamisliti tu golgotu

Hladnoća, glad, težak rad i bolesti nisu najvažniji simboli logora, jer ima tu daleko gorih stvari, o kojima je teško i govoriti, kaže preživjela logorašica Aušvica Greta Ferušić

Završena je trodnevna međunarodna konferencija o holokaustu na prostoru jugoistočne Evrope. Neki od zaključaka koji su jučer iznese-

jek vežu uz medije, zapravo ono što su oni vidjeli na filmovima, dok starije osobe pričaju svoje životne priče, što znači da ljudi koji su preživjeli takve uslove ne prenose detalje onoga što su vidjeli i čuli za vrijeme holokausta svojim najmlađim, a mlade generacije nemaju baš toliko interesovanja da direktno traže informacije od svojih naibli-

Ferušić: Neopisive logorske strahote

Aušvic: Najveće stratište Jevreja

Aušvic zajedno sa roditeljima. Nisam imala ni

mo sam zadržana 10 mjeseci, oslobođena sam

Genocid u BiH

- Holokaust i protekli rat u BiH nemaju puno dodirnih tačaka. Holokaust je specifična stvar. Naravno, oni imaju neke sličnosti i oboje su iz-

vršeni u obliku genocida. Holokaust je jedan način genocida u historiji - kazao je za SAN profesor evropskih studija 19. i 20. stoljeća Pol Miler.

tio. One golgote koje smo preživjeli ne mogu ni opisno objasniti, jer niko ko nije doživio logor, to ne može razumjeti. Stvari koje spominju kada se govori o boravku u logoru su velika hladnoća, glad, težak rad i bolesti. Međutim,

rušić.

Sarajevsko iskustvo

Posebno poglavlje u trodnevnom podsjećanju na holokaust bilo je posvećeno progonu sarajevskih Jevreja.

- Svaki 10. stanovnik prije rata u Sarajevu je bio Jevrej, tako da se može reći da oni tada nisu bili manjina, nego jedan bitan dio stanovništva. Međutim, nakon rata, u Sarajevo se iz logora vratilo samo 1.360 Jevreja.

Neki su, zahvaljujući solidarnosti Sarajlija

ni u završnim izlaganjima, a na temu zapostavljanja istraživanja holokausta temelje se na teškom procesu savladavanja prošlosti.

Zamagljena sjećanja

- Postoji veliki problem u izučavanju ove teme, jer se ljudi distanciraju od tog sjećanja. Zaključila sam da mlađe generacije razgovor uvi-

žih o svim pitanjima koja su za njih samo velika nepoznanica - kaže Natalija Bašić, koja se bavi istraživanjem historijske svijesti, razvoja identiteta i političkog nasilja.

Greta Ferušić, danas osamdesetogodišnjakinja, još se živo sjeća svega onoga što je preživjela u logoru Aušvic.

- Odvedena sam u

Sa konferencije u Sarajevu: Kako savladati prošlost

braću, ni sestre, ali tu je bilo mnogo članova moje bliže i dalje rodbine. To je bilo 1944. godine, zato sam i preživjela. Ta-

u januaru 1945. godine, a u maju iste godine, vratila sam se samo ja u rodni Novi Sad. Niko od mojih se nikada nije vra-

Foto: Š. Sultanović

to nisu najvažniji simboli logora. Ima tu daleko gorih stvari, o kojima ja ne bih sada mogla govoriti - kazala je za SAN Fe-

drugih konfesija, prživjeli čitav rat u gradu. Primjer je Zlata Perić, koja potiče iz porodice Kabiljo, a koja je zajedno sa svoje dvije nećake u toku II svjetskog rata živjela u Sarajevu u kući sa porodicom Ferida Toromanovića. Takvih pozitivnih primjera bilo je još mnogo - kazao je za SAN historičar Fedžad Forto.

B. M.

ZAKLJUČAK MEĐUNARODNOG PROJEKTA "INICIJATIVA NAUČNIKA"

Republika Srpska je plod etničkog čišćenja

Uvjerljivo najveći broj ratnih progonstava i ubistava počinile su oružane jedinice Srba, više od 80 posto nesrpskog stanovništva nestalo je s prostora današnjeg RS-a, ističe se u izvještaju više od 300 svjetskih naučnika

Kao posljedica etničkog čišćenja u periodu od 1991. do 1995. godine u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini raseljena su blizu tri miliona stanovnika, navedeno je u zaključcima "Inicijative naučnika" (The Scholars' Initiative), međunarodnog projekta u kome učestvuje više od 300 naučnika iz cijelog svijeta.

"Inicijativa naučnika" zaključuje kako

"etničko čišćenje i ostale zločine evidentno su donekle činile sve strane u sukobu, iako postoje velike razlike u težini i obimu".

Različit obim

Tako je iz istraživanja proizašlo da su najveći dio zločina počinile srpske snage protiv Bošnjaka od aprila do oktobra 1992., te u manjem obimu protiv Hrvata da

su hrvatske snage provele kampanje etničkog čišćenja protiv Srba u istočnoj i zapadnoj Slavoniji i Krajini, te protiv Bošnjaka u Mostaru i centralnoj Bosni, a da su „u nekoliko slučajeva snage Bošnjaka viktimizirale Srbe u BiH, ali u znatno manjoj mjeri od ostalih zaraćenih strana“.

Nadalje, istraživanje "Inicijative naučnika" pokazalo je i to da se na

prostorima BiH skoro 70 posto svih progonstava i smrtnih slučajeva desilo u razdoblju od aprila do augusta 1992, "a uvjerljivo najveći broj počinile su oružane jedinice Srba".

Genocid u Srebrenici

- Od ukupnog broja od 2,2 miliona izgnanih i približno 100.000 ubijenih, nedvosmisleno većinu čine Bošnjaci. Više od

Najveći broj zločina počinjen je do oktobra 1992.

80 posto nesrpskog stanovništva nestalo je s prostora današnje Republike Srpske. Tokom ljeta 1995. veliki dio srpskog stanovništva iz Hrvatske i Bosanske krajine izbjegao je ili bio planski protjeran od hrvatskih vojnih snaga - napominje se u izvještaju.

"Etničko čišćenje", samo po sebi, ne može se, navedeno je u izvješta-

ju, izjednačavati s "genocidom" (definiranim kao niz radnji učinjenih s namjerom da se uništi, u cjelini ili djelomično, nacionalna, etnička ili vjeroispovjedna grupa).

- Do danas samo nekoliko najtežih slučajeva "etničkog čišćenja" u BiH mogu se označiti kao zločin genocida (masakr u Srebrenici 1995. godine) - naglašeno je.